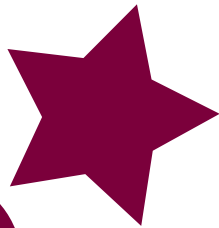

La Burxa

NÚMERO ESPECIAL
Aquest especial ha estat elaborat per l'Assemblea de Barri de Sants i l'Assemblea contra les Penes Multa per reflexionar sobre aquesta estratègia repressiva.

Insubmissió a les penes multa!

Assemblea de Barri de Sants

Els col·lectius i les individualitats que participen activament en els moviments socials sovint estem immerses en una espiral d'acció-repressió que comporta, entre altres coses, la imposició de diferents sancions econòmiques per part de l'Estat, amb l'objectiu d'ofegar-nos econòmicament, alhora que manté la seva maquinària repressiva en augment.

És justament aquesta repressió econòmica la que ens aboca a dedicar molt temps i esforços a obtenir les sumes de diners de les multes que se'ns imposen, un temps que no podem dedicar a construir les nostres alternatives.

Des de l'Assemblea de Barri de Sants hem cregut convenient dedicar aquest número a aprofundir en la campanya contra una de les estratègies repressives de l'Estat que actualment utilitza més, la de les penes multa. Perquè la millor manera d'afrontar la seva ofensiva és la desobediència i la solidaritat!

La campanya contra les penes multa

Entre el març i el juny del 2008, es van plantejar una sèrie de trobades emmarcades en l'àmbit antirepressiu per tal de compartir experiències i dinàmiques, de vegades molt diferents entre si, però interessants que s'intercanviessin. Un dels eixos subjectes a debat va ser el de les penes multa, sobre les quals diversos col·lectius feia temps que discutien perquè tenien alguna execució de condemna de forma iminent.

A la trobada hi van assistir un gran nombre de persones i col·lectius de diferents tendències i sensibilitats, però des d'un inici hi va haver un posicionament col·lectiu clar respecte al tema, d'aquí que aquell dia es tornés a casa amb uns eixos clars i la data d'una nova trobada. L'objectiu d'a-

questa campanya és, en un primer moment, generar debat entre un dels col·lectius afectats per les penes multa, els moviments socials, per tal que més endavant el debat es traslladi a la resta de la societat. Per fer-ho, cal generar molt material perquè és un tema que amb prou feines s'ha tocat i al voltant del qual queden infinitat de preguntes obertes.

EL REREFONS DE LES PENES MULTA

La multa és una de les moltes eines que utilitza l'Estat per reprimir políticament, i ho intenta amb la pressió policial-judicial, dins de la qual hi ha les multes. Es tracta d'uns recursos econòmics de col·lectius i persones que, si no fos per aquestes sancions,

estarien dedicats a promoure i construir una societat diferent.

Actualment ens trobem que entre el ventall de multes hi ha procediments i aplicacions diferents: les penes multa (fruit d'un procés judicial) i les sancions administratives derivades de les ordenances municipals (per incompliment de reglaments de «convivència»). Totes impliquen condemnes amb importants despeses econòmiques. La seva particularitat rau en el fet que poden ser substituïdes per treballs a la comunitat (forçats) o, en el cas de les penes multa, també per arrestos (domiciliaris o a la presó) o localitzacions permanents (polseres localitzadores).

Aquestes noves formes de sanció no només impliquen un augment i

una sofisticació de la repressió, sinó l'intent per part de l'Estat de consolidar el que ja fa anys que es denuncia: el que es castiga no és el delictes, sinó la pobresa i la dissidència.

QUÈ ES FA DES D'AQUESTA CAMPANYA?

D'ençà de la primera trobada, col·lectius afectats o sensibilitzats per les penes multa s'han seguit trobant i treballant en pro d'una campanya per denunciar aquesta forma de violència estructural, actuant com a coordinadora de casos i altaveu de mobilitzacions.

La tasca d'aquesta assemblea és la de crear material que serveixi de marc teòric per a la campanya d'insubmissió a les penes multa, material

que ens ajudi a entendre la definició legal i l'origen de les penes multa a través d'un dossier jurídic força entenedor, un manual d'insolvència per facilitar la informació a tota persona que es vulgui fer insubmissa a les penes multa, dos escrits model per presentar a jutjats i un recull de diferents casos en situació de pena multa.

D'altra banda, des de la campanya s'estan impulsant diverses xerrades per tal de dur el tema al màxim de contextos possibles, i s'està fent una coordinació acurada entre processos de pena multa, sobretot entre els que estan en una fase judicial més avançada. Aquesta coordinació és important per crear una forma ràpida de comunicació i organitzar una resposta col·lectiva.

La Quinkalla mai no calla!

La Quinkalla va ser un habitatge okupat al carrer Masnou del barri de Sants des del 5 d'octubre del 2003 fins al 24 de gener del 2006, dia en què els Mossos d'Esquadra van efectuar el desallotjament de forma «cautelar».

Grup de Suport a La Quinkalla Sants

Un any més tard, l'Elena, una de les persones que havien omplert de vida i contingut aquell vell edifici abandonat des de feia temps, va ser portada a judici sota l'acusació d'usurpació. Encara va haver de passar un any i mig per rebre la sentència definitiva, en la qual se la condemnava a pagar una pena multa de 6 euros al dia durant quatre mesos, un total de 720 euros que, en el cas de no ser abonats, suposarien una pena subsidiària de dos mesos de presó.

Des de l'assemblea de La Quinkalla hem decidit que no ens volem sotmetre a aquest xantatge. No reconeixem una «justícia» que condemna les persones actives per fer efectiu el

dret a l'habitatge, per rehabilitar un edifici buit des de feia més de 10 anys i que segueix buit tres anys després del desallotjament, mentre fa el joc als especuladors, en aquest cas la constructora Integral de Aparcamientos SA, que s'embutxaquen grans sumes de diners a costa d'hipotecar la vida de moltes persones.

No reconeixem una justícia que promou la desigualtat social i que condemna a presó la pobresa per no tenir recursos econòmics per fer front a aquestes multes i, per tant, per comprar la seva pròpia llibertat. Perquè aquest sistema judicial, no ho oblidem, està fet per als rics i per seguir perpetuant un sistema repressiu on es defensen els drets dels que més tenen en detriment de la població més desafavorida.

No reconeixem una justícia que criminalitza la dissidència política i les nostres pràctiques, ja que són aquestes les que ens possibiliten crear petits oasis de llibertat on cons-

truir noves maneres de relacionar-nos, de funcionar i, en definitiva, que fan possible posar el fre a tots aquells que ens volen submeses i callades per fer i desfer al seu aire.

Ens declarem insumbises a les penes multa i, per tant, l'Elena no pagarà la quantitat econòmica imposada. Ens enfrontem a la possibilitat que ingressi a presó, un fet no desitjable però al qual ens aboquem en última instància per convicció política. L'ingrés es pot fer efectiu en qualsevol moment i és molt important la resposta al carrer, que visualitzem totes juntes les injustícies socials a les quals estem sotmeses per part de la «justícia» imperant.

Cal recordar que el de La Quinkalla no és un cas aïllat, sinó que hi ha un gran nombre de persones que dia a dia s'enfronten a aquest tipus de sentència sense la possibilitat d'escollir pagar-les o no, perquè no tenen recursos per fer-ho.

«Ens declarem insumbises a les penes multa, i ens enfrontem a un possible ingrés a presó en qualsevol moment»

Primer intent de desallotjament de La Quinkalla, el 26 d'abril de 2004. ALBERT GARCIA

12 d'octubre de 1999: quasi una dècada fent front a la repressió

Policies de paisà detenen un manifestant el 12 d'octubre de 1999. MIREIA COMAS

El 12 d'octubre del 1999 feia 17 anys que grups ultradretans es concentraven a Barcelona per celebrar l'homenatge a la bandera i el dia de la hispanitat i la raça.

Detinguts i detingudes del 12 d'octubre Barcelona

En aquest dia s'enalteixen valors com el patriotisme espanyol, el racisme, l'antisemitisme, l'homofòbia i se celebra el «descobrim» d'Amèrica, amb tot el que això comporta: colonialisme i genocidi. Envers això, durant més de 13 anys, es van fer múltiples mobilitzacions, des de les manifestacions de la Comissió Catalana Contra el Cinquè Centenari fins als festivals antifeixistes de Cotxeres de Sants.

Tanmateix, l'any 1998 es va canviar l'estratègia i es va buscar la confrontació directa amb els feixistes per fer-los fora del barri; el resultat van ser hores d'enfrontaments amb la policia que els protegia. L'any següent, el 1999, es va repetir la iniciativa de l'any anterior. La manifestació antifeixista va recórrer els carrers de Sants fins al passeig de Sant Antoni, on van començar els enfrontaments amb la policia. Durant hores, barricades i càrregues po-

licials van fer del barri un camp de batalla: 26 persones van ser detingudes.

L'alarma social creada pels mitjans de comunicació i la proximitat de les eleccions van fer que la jutgessa d'instrucció, Remei Bona, decretés l'ingrés a la presó de 14 dels detinguts i detingudes. La incapacitat per sostenir les acusacions d'associació il·lícita i la resposta popular en forma d'infininitat de mostres de suport, accions i mobilitzacions van aconseguir que sortissin en llibertat amb càrrecs un parell de setmanes després. Van passar quatre anys i es va celebrar el judici contra 18 dels encausats. Se'ls va condemnar a dos anys de presó i a pagar 1.800 euros de pena multa. Els recursos presentats i la sol·licitud d'indult ratificaven la sentència.

A part de considerar tot el procés judicial un abús de poder, concebem les penes multa com un xantatge que posa preu a la nostra llibertat, busca aïllar-nos en les nostres condemnes i ofegar econòmicament els moviments socials.

A dia d'avui, encara s'està requerint a algunes persones condemnades per aquells fets que paguin la pena multa i les amenacen de no donar-los la interlocutòria de suspensió dels dos anys de presó si no paguen. Així doncs, s'exposen a complir dos anys i mig de presó quasi una dècada després d'aquells fets.

núm. especial Penes multa

Les penes multa, aplicades a partir del Codi Penal de 1995, estan afectant els moviments socials crítics. Moltes

persones acusades de faltes i delictes (ultratge a la bandera espanyola, desordres públics, desobediència, etc.) reben

condemnes substituïbles per multes, que es paguen amb el patrimoni o amb la llibertat. Aquí en recollim alguns casos.

Està Tot Fatal

60 € o 10 dies d'arrest domiciliari

**Esplugues de Llobregat
Tres persones**

Tres persones es van penjar de les tres torres d'Esplugues durant tres dies per denunciar els responsables del projecte urbanístic Pla Caufec – Porta BCN, un projecte urbanístic que ha despertat una forta oposició entre els veïns i veïnes d'Esplugues. L'acció s'emmarcava en la setmana de lluita «Està Tot Fatal» en defensa del territori i contra l'especulació, durant la qual es van dur a terme nombrosos actes de denúncia.

Els Mossos d'Esquadra van obligar la presidenta de la comunitat de pro-

pietaris a interposar una denúncia, amenaçant-la que la responsabilitat civil recauria en ella, però els tres veïns van mantenir la seva protesta.

El judici va acabar amb una condemna per desobediència de 20 dies a 3 euros diaris de pena multa. Dues persones van ser embargades i una altra ha estat requerida per pagar la multa i, com que no pot ser embargada, ha de complir 10 dies d'arrest domiciliari. En cas que no els complís, hauria de fer-ho entrant a la presó.

Portar una bandera de la CNT

50 € o cinc dies de presó

Barcelona
Tres militants de la CNT de Joaquim Costa

El 17 de juny del 2007 es va convocar una manifestació sota el lema «Per la llibertat d'expressió i manifestació, la repressió mai ens tallarà les ales». Tres militants de la CNT es disposaven a accedir al lloc on començava la manifestació quan els Mossos d'Esquadra els van interceptar per dir-los que no podrien accedir-hi si no treien el pal que

duien com a suport de la bandera del seu sindicat. Com que s'hi van negar, van ser identificats i quan van tornar a intentar accedir a la plaça, van ser reduïts de forma violenta pels mossos, que els van prendre la bandera i els van obrir una diligència per desobediència, agressió i insults. Més endavant, van tenir un judici de faltes en

què se'ls va condemnar a 5 euros de pena multa durant 10 dies, un total de 50 euros, o una condemna de cinc dies de presó. El novembre passat, dos dels companys van ser posats en cerca i captura per no abonar la multa i, en detenir-los, van ser traslladats a la presó Model, on van pagar la pena de cinc dies de presó.

Aturem el Pla Caufec

200 denúncies a 57 persones

Esplugues de Llobregat

Fins a l'11 de desembre del 2008, un total de 57 persones han acumulat gairebé 200 denúncies fruit de 14 accions contra el Pla Caufec, entre delictes o faltes imputats pels Mossos d'Esquadra i expedients administratius promoguts per l'Ajuntament. Les accions han estat convocades públicament i amb presència de mitjans de comunicació i molts d'aquests processos poden desembocar en una pena multa.

Els judicis i les sentències més recents han estat els següents: els dies 19, 20 i 21 de maig del 2008, 35 persones van participar en una setmana de lluita en defensa de Collserola i per a l'alliberament de Francesc Argemí, en Franki de Terrassa. Totes elles estaven acusades de desobediència, desordres públics, danys i coaccions pels Mossos d'Esquadra per haver obstaculitzat els accessos a l'obra encadenats a dos bidons de ciment o a màquines excavadores. Els fets han tingut tres judicis di-

ferents amb el resultat de vuit persones condemnades a pagar 3 euros diaris durant 45 dies per una falta de desobediència i una de responsabilitat civil solidària, entre d'altres. Quatre persones més van ser absoltes, però Sacresa ha presentat un recurs que es troba a l'Audiència Provincial; 23 persones estan a l'espera de judici. A finals d'octubre es va dur a terme el judici contra l'Eulàlia per haver-se encadenat a una alzina el mes d'agost del 2008 en protesta per la tala d'arbres que portava a terme la promotora immobiliària del Pla Caufec a Esplugues de Llobregat. Acusada de desobediència, danys i coaccions pel fet de romandre dues hores al peu d'un arbre fins que la policia va tallar les cadenes, la petició fiscal va ser de 10 dies a una quota de 6 euros per dia per una falta de desobediència. L'acusada ha afirmat al jutjat la seva insubmissió a la possible pena multa quan encara no hi ha sentència.

Bandera al castell de Montjuïc

2.400 € o quatre mesos de presó

Dues persones

El 25 d'abril del 2007, en el marc de la campanya «300 anys d'ocupació, 300 anys de resistència», dos joves van pujar al barceloní castell de Montjuïc per canviar la bandera espanyola per una estelada. En finalitzar l'acció, van ser identificats pels

Mossos d'Esquadra i es va obrir un procés judicial en el qual la Fiscalia els va acusar d'ultratge a la bandera espanyola.

El judici ja s'ha celebrat i s'enfronten a una possible pena multa de 2.400 euros que, en cas de no ser

abonada, suposaria una pena de quatre mesos de presó.

Cal recordar que no és un cas aïllat, sinó que en els últims mesos molts joves han estat encausats per delictes relacionats amb l'ultratge a la bandera espanyola.

Solidaris amb els 2 dies

300 € o 15 dies de presó

Barcelona
Tres persones

Durant la campanya que van engegar les conductores i els conductors d'autobús de TMB per demanar dos dies de descans setmanal, diverses persones van fer accions de solidaritat amb la lluita. Tres persones van ser detingudes i acusades de danys i

lesions per sabotejar un autobús. El resultat final va ser una falta de danys per als tres companys amb una multa de 150 euros per cap, una indemnització de 67 euros a TMB per danys a un autobús, i dos dels companys condemnats a una pena multa de 10 eu-

ros al dia durant un mes per lesions. El passat mes de juny es va interposar un recurs al tribunal d'execució per tal que aquesta pena no es fes efectiva. Finalment, s'ha resolt favorablement als dos companys, que no hauran de pagar la pena multa.

Arrest domiciliari a la CGT

Lleida
Tres persones

Durant la campanya impulsada per la Confederació General del Treball de Ponent (CGT) i l'Assemblea de Joves de Lleida (AJLL) per la retirada dels símbols feixistes es van fer diversos actes, com ara una recollida de signatures i adhesions a la campanya, el canvi dels noms dels carrers, murals, etc. Una d'aquestes accions va tenir lloc al monòlit als caiguts *por Dios y por España*, quan tres persones van fer-hi pintades reivindicant la seva desaparició. Aquestes per-

sones van ser retingudes pels mossos i acusades de desluciment de béns immobles. Després del judici de faltes, les van condemnar a treballs en benefici de la comunitat, però s'hi van negar i van haver de complir un arrest domiciliari de quatre dies. Durant els dies d'arrest, es van fer activitats de tota mena per denunciar l'actuació de la Paeria en tot el procés. A Lleida, ja hi ha hagut un total de tres arrestos domiciliaris i un altre que està a l'espera de sentència.

Consideracions històriques i jurídiques sobre la pena multa

ÚLTIMA HORA

Sentència per la bandera de Montjuïc

Caterina Rovira

En les pàgines centrals d'aquest especial hem fet esment d'un cas repressiu que estava pendent de resolució judicial i on els dos represaliats podien ser condemnats a una pena multa. Durant la maquetació d'aquesta edició el jutge ha emès una sentència condemnatòria per als dos imputats, corresponent a vuit mesos de pena multa a raó de 6 euros el dia. Els dos joves han estat condemnats per un delictes d'ultratge a la bandera espanyola per haver substituït l'ensena que onejava al castell de Montjuïc per una bandera estelada, acció per la qual van ser detinguts pels agents dels Mossos d'Esquadra i traslladats posteriorment a comissaria. Aquest no és un cas aïllat: hem de recordar que en els últims mesos han estat moltes les persones que s'han vist involucrades en una espiral repressiva de l'Estat espanyol davant de les mostres de rebuig cap a la seva simbologia, com poden ser la crema de fotografies del rei o el cas d'en Franki de Terrassa, que en aquests moments encara està complint una pena de presó en règim de tercer grau. En els propers mesos haurem d'estar pendents de l'evolució d'aquest procés, ja que s'ha interposat un recurs d'apel·lació a la sentència davant l'Audiència Provincial que està pendent de ser resolt. Tot i que la sentència del Jutjat Penal és més baixa que la proposta del Ministeri Fiscal (la quota passa de 10 a 6), el jutge no ha rebaixat ni un dia la pena. Cal recordar que, en cas de no ser abonada la quantitat esmentada, un total de 1.440 euros, els dos joves s'exposen a quatre mesos de presó, fet que deixa palès que la intencionalitat de les penes multa en cap moment és «reformadora», com volen fer creure, sinó que es tracta d'una persecució política a tot aquell que amb les seves pràctiques intenta escapar de les lògiques establertes. En el cas concret del delictes d'ultratges a Espanya, un delictes purament polític que va pendre forma com a tal durant el franquisme, s'evidencia la falsedat de la «democràcia» en què vivim, on es castiga el fet de qüestionar la simbologia emprada per l'Estat. Sens dubte, la repressió política, malgrat ser negada i ocultada per part de l'Estat, continua estant a l'ordre del dia prenent diferents formes, entre elles, el xantatge de sentències de pena multa.

Torre de vigilància d'un centre penitenciari. DAVID DATZIRA

La denominada pena multa és una sanció penal de llarguíssima existència, els antecedents més remots de la qual es poden trobar en el dret babilònic, en el grec clàssic i en el dret romà posterior. Així mateix, sota la denominació de *composició econòmica* va arribar fins a l'època medieval i va penetrar fins i tot a *Las Partidas*.

Iñaki Rivera Beiras

Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans (Universitat de Barcelona)

Tot i així, la seva història pot ser lleigida també com un sorgir, ocultar-se i ressorgir en les lleis en funció d'arguments a favor i en contra de les penes privatives de llibertat. En efecte, en la modernitat il·lustrada, quan aquestes últimes penes van sorgir, la multa va decaure perquè les altres fossin aplicades en el seu apogeu. Curiosament, dos segles més tard, quan després de la Segona Guerra Mundial va començar el debat sobre les (mal) anomenades alternatives a la presó, la pena multa va ressorgir novament i se li va atribuir, en clara funció ideològica, el compliment d'aquesta (falsa) finalitat pretesament substitutòria.

LES PENES PATRIMONIALS I LES PENES PRIVATIVES DE LLIBERTAT

Però malgrat aquests vaivens, ambdues penes, la patrimonial i la privativa de llibertat, acabarien trobant-se com si el destí les vinculés. Per què? Doncs perquè des del discurs jurídic penal tradicional s'ha dit que un dels seus problemes era aconseguir la seva efectivitat en cas d'impagament. Com assegurar, llavors, que la multa es pagui? Doncs amenaçant d'emprisonar els qui no la paguin (i fent efectiva l'amenaça).

És ben clar que s'han hagut de reconèixer no pocs «inconvenients» (tal com els anomenen eufemísticament alguns) al sistema de la pena multa. Entre d'altres, la pena multa implica acceptar la renúncia a una finalitat correctora que se sol atribuir a altres penes davant una de tipus clarament intimidatori i punitiu. També es pot recordar que aquesta pena recau en un bé —el patrimoni— de distribució absolutament desigual en la societat. Així mateix, l'esmentat sistema vulnera el principi de responsabilitat estrictament personal (ja que, d'una banda, la multa pot ser pagada

per algú diferent al condemnat i, de l'altra, normalment no només l'afecta a ell sinó a la seva família). D'altra banda, i com s'ha dit, per al cas d'impagament, de l'afectació al patrimoni es passa a l'afectació d'un dret essencial com és el de la llibertat (d'incomparable valor respecte del primer). I, òbviament, qui més capacitat econòmica té, menys veu afectada la seva llibertat (de manera que es dona la «paradoxa» segons la qual compleix menys pena no qui menys delinqueix sinó qui més paga). En fi, podríem afegir més crítiques a un sistema de criminalització de la pobresa com el que hem assenyalat, però ho deixem aquí en nom de la brevetat.

«Qui més capacitat econòmica té, menys veu afectada la seva llibertat»

ELS 'DIES MULTA' DEL CODI PENAL DE 1995

Malgrat tot això, el Codi Penal de 1995, a l'Estat espanyol va introduir el sistema de «dies multa» que ha estat lleugerament retocat (endurit) per la Llei 15/2003, de 25 de novembre. Així, en l'actualitat, s'estableix que la seva extensió mínima serà de 10 dies i la màxima, de dos anys. La quota diària tindrà un mínim de 2 euros i un màxim de 400. S'afegeix que els jutges fixaran a la sentència l'import d'aquestes quotes, i que per a això tindran en compte exclusivament la situació econòmica del reu, deduïda del seu patrimoni, els seus ingressos, les obligacions, les càrregues familiars i altres circumstàncies personals. Però, és clar, s'afegeix que si el condemnat no satisfà, voluntàriament o per via de constrenyiment, la multa imposada, quedarà subjecte a una responsabilitat personal subsidiària d'un dia de privació de llibertat per cada dues quotes diàries no satisfetes. I, entre altres consideracions, es consigna que el jutge o el tribunal també podrà acordar, amb la conformitat prèvia del penat, que la responsabilitat subsidiària es compleixi mitjançant treballs en benefici de la comunitat. En aquest cas, cada dia de privació de llibertat equivaldrà a una jornada de feina.

Encara que alguns han elogiat aquest sistema —que perpetua la qüestionada institució de les penes curtes de presó, detall que no és petit, per cert— com es veu, el sistema manté la filosofia, la columna verte-

bral, del tradicional sistema punitiu pecuniari d'afectació, a més de la llibertat personal.

LES PENES MULTA I ELS MOVIMENTS SOCIALS

L'afectació que aquest sistema està causant als moviments socials crítics des de les reformes és evident. Faltes i delictes, per exemple, d'ultratge a la bandera espanyola, desordres públics, desobediència, problemes, enfrontaments i dissolucions de manifestacions, entre d'altres, són ja una realitat que, com s'ha intentat explicar, o es paga amb el patrimoni o es «paga» amb la llibertat. Tot això encaixa difícilment amb disposicions constitucionals que afirmen la prohibició de discriminacions per raons de caràcter econòmic, entre d'altres. Però a hores d'ara hi ha poques sorpreses. Aquesta situació no és nova en absolut; els moviments socials crítics amb el sistema de dominació sempre han estat reprimits amb aquesta i altres eines molt més dures de què disposa el sistema penal.

Sembla que, finalment, el que va ser una pretesa (i, com ja he dit, falsa) alternativa a la presó ha aconseguit recompondre's cap a una gran funció

amb una pena semblant, ja que una ja no existiria sense l'altra. En efecte, perquè la pena multa pugui ser realment imposada (i efectivament pagada) necessita l'existència de la pena privativa de llibertat; és a dir, aquesta és la gran amenaça d'aquella. En aquest sentit, la multa no només no és alternativa a la presó, sinó que contribueix a l'existència i la supervivència d'aquesta.

«Un dia de privació de llibertat per cada dues quotes diàries no satisfetes»

En el context anglès i nord-americà (on, no ho oblidem, la presó ha tingut sempre un desenvolupament espectacular), els presos empenen l'expressió «doing time», que es tradueix com «pagant temps», en una imatge ben gràfica. En el sistema penal, sempre es tracta de «pagar»: ja se sap, o amb el teu patrimoni o amb la teva llibertat.